

สภาพและความต้องการการฝึกอบรมด้าน ICT ของผู้สูงอายุ ในเขตกรุงเทพมหานคร

อารีย์ มัยงพงษ์

Situation and Demand Regarding ICT Training of Elderly in Bangkok Aree Mayoungpong

สาขาวิชาระบบสารสนเทศ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร กรุงเทพมหานคร

Program of Information System, Faculty of Business Administration,
Rajamangala University of Technology Phra Nakhon

*Corresponding author. E-mail address: aree.m@rmutp.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการใช้ ICT และความต้องการในการฝึกอบรมด้าน ICT ของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร และเปรียบเทียบความต้องการการฝึกอบรมด้าน ICT ของผู้สูงอายุที่มีสถานภาพแตกต่างกัน เครื่องมือในการศึกษาเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม โดยกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 355 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยด้วย t-test และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (ANOVA) สำหรับการศึกษาในเชิงคุณภาพ ใช้วิธีสัมภาษณ์แบบเชิงลึก โดยผู้ให้สัมภาษณ์ คือ ผู้ประสานงานชมรมผู้สูงอายุ จำนวน 10 คน และการสัมภาษณ์กลุ่ม โดยเชิญตัวแทนจากชมรมผู้สูงอายุ จำนวน 10 คน ผลการวิจัย พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความต้องการฝึกอบรมด้าน ICT (59.4%) เพื่ออ่านข้อมูล/ข่าวสารและติดต่อสื่อสารทางอินเทอร์เน็ต โดยผู้สูงอายุมีความต้องการต่อประเด็นเหล่านี้ในระดับมาก ได้แก่ การได้รับการฝึกอบรมโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย การฝึกอบรมหลักสูตรการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต เบื้องต้น การสืบค้นข้อมูลบนอินเทอร์เน็ต สถานที่ฝึกอบรมที่สะดวกในการเดินทาง และวิทยากรผู้สอนที่เข้าใจข้อจำกัดของผู้สูงอายุ เมื่อเปรียบเทียบความต้องการฝึกอบรมด้าน ICT ของผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุกลุ่มที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,000 บาทขึ้นไป ให้ความสำคัญในด้านสถานที่และเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรม วิทยากร หลักสูตร และการให้บริการในการฝึกอบรม มากกว่ากลุ่มที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า ผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์ในการฝึกอบรมมีความต้องการฝึกอบรมด้าน ICT มากกว่าผู้สูงอายุที่ไม่เคยฝึกอบรมมาก่อน และข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ได้แก่ ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ต้องการให้ภาครัฐจัดหาคอมพิวเตอร์สาธารณะไว้บริการให้แก่ผู้สูงอายุในชุมชน ให้บริการเครือข่ายอินเทอร์เน็ตฟรี จัดหาคอมพิวเตอร์หรือแท็บเล็ตในราคาประหยัด และการสนับสนุนงบประมาณเพื่อจัดฝึกอบรมด้าน ICT สำหรับผู้สูงอายุในชุมชน

คำสำคัญ: การฝึกอบรมด้านไอซีที ผู้สูงอายุ ความต้องการ

Abstract

This research aims to investigate situation and demand in comparative to Information and Communications Technology (ICT) training of the elderly in Bangkok. For quantitative method, questionnaires are used to obtain information from a total of 355 senior citizens. These data are examined and evaluated by way of descriptive statistical analysis involving frequency, percentage,

mean and standard deviation, with t-test and a one-way analysis of variance (ANOVA). For qualitative method, in-depth interviews of 10 coordinators of the Association for the elderly are undertaken, and a focus group of 10 representatives of the Association for the elderly is employed. The results show that a majority of the elderly demand for ICT training (59.4%) with regard to reading information and news, and communicating by way of the internet. In detail, there is demand for free training, courses dealing with computer use and the internet as well as searching queries, convenience of travel to training centres, and trainers who understand the capability of the elderly. Comparison by income shows that the elderly whose average monthly income is more than 30,000 bahts pay more attention to training courses and services, travel convenience, and trainers than do those on lower income. Furthermore, the demand for training is higher for the elderly who have ICT experiences than for those with no experience. In conclusion, the findings of this study suggest that policymakers should provide the elderly in Bangkok with public-access computers, free internet connection, availability of reduced-price computers, and financial support for ICT training courses.

Keywords: ICT training, Elderly, Demand

บทนำ

ปัจจุบัน ไอซีที (Information and Communications Technology: ICT) มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการดำเนินชีวิตของบุคคลทุกเพศทุกวัย เพราะโลกได้เข้าสู่ยุคใหม่ที่ต้องใช้ความรู้พื้นฐานด้าน ICT เพื่อช่วยในการทำงานสะดวกรวดเร็วขึ้น และช่วยให้การดำรงชีวิตสุขสบายเพิ่มขึ้น นอกจากนั้น การให้บริการด้าน ICT ไม่มีข้อจำกัดทั้งด้านเวลาและสถานที่ ทำให้ ICT ได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันตั้งแต่วัยเด็ก วัยรุ่น วัยทำงาน และคนชราหรือกลุ่มผู้สูงอายุ (จันทนา, 2552) โดยเฉพาะกลุ่มประชากรผู้สูงอายุซึ่งปัจจุบันมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โครงสร้างประชากรของประเทศไทยได้ก้าวเข้าสู่สังคมสูงอายุ เช่นเดียวกับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ประชากรผู้สูงอายุไทยเพิ่มในอัตราที่สูงขึ้นตลอดมา โดยในปี พ.ศ. 2552 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ระบุว่า ประชากรไทย 63.4 ล้านคน เป็นประชากรผู้สูงอายุ 7.2 ล้านคนหรือร้อยละ 11.3 ของประชากรทั้งประเทศ คาดว่า ในปี พ.ศ. 2558 จะมีสัดส่วนผู้สูงอายุร้อยละ 15.6 พ.ศ. 2568 ร้อยละ 21.5 และ พ.ศ. 2576 มีร้อยละ 25 หลายประเทศได้วางนโยบายสำคัญเพื่อดูแลผู้สูงอายุ และส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุเพื่อให้ได้ใช้ชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดังเช่น ประเทศเกาหลีใต้ กระทรวงสารสนเทศและการสื่อสารของเกาหลีใต้ (Ministry of Information and Communication: MIC) ได้จัดโครงการการศึกษาไอซีทีสำหรับผู้สูงอายุ (ICT Education for the Elderly) โดยร่วมมือกับทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน สถาบันการศึกษา ศูนย์สวัสดิการสังคม และศูนย์สวัสดิการผู้ที่อยู่ในวัยเกษียณ เพื่ออบรมทักษะ ICT แก่ผู้สูงอายุที่มีอายุ 65 ปีขึ้นไป เป็นเวลา 20-30 ชั่วโมง (เกรียงศักดิ์, 2551) สำหรับประเทศไทยได้มีความตื่นตัวและมีแผนรองรับการพัฒนา ICT ให้กับผู้สูงอายุเช่นเดียวกัน จากแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ฉบับที่ 2) ของประเทศไทย พ.ศ. 2552-2556 ซึ่งจัดทำโดยกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ร่วมกับกระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการเรียนรู้ ICT ให้แก่ผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ และผู้สูงอายุ โดยการจัดทำและเผยแพร่อุปกรณ์ ICT ทั้งฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์

เทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อการเรียนรู้ เนื้อหาสาระดิจิทัล สำหรับผู้ด้อยโอกาสในกลุ่มต่างๆ และใช้มาตรการต่างๆ เพื่อสร้างโอกาสแก่ผู้ด้อยโอกาสเหล่านั้นให้สามารถเข้าถึงสารสนเทศได้อย่างเท่าเทียมกัน รวมทั้งการทบทวนและพัฒนาเทคโนโลยีสำหรับผู้พิการ และการฝึกอบรมความรู้ด้าน ICT แก่ผู้สูงอายุ (ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ, 2552)

การส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้สูงอายุ โดยเฉพาะด้านคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตยังห่างไกลกับความต้องการของผู้สูงอายุมาก ผู้สูงอายุอีกจำนวนมากที่ยังไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับเทคโนโลยีที่ทันสมัย ทั้งนี้ อาจเนื่องจากความยากในการใช้งาน และผู้สูงอายุไม่มีประสบการณ์หรือมีประสบการณ์น้อย อีกทั้ง ICT มีความก้าวหน้าเร็วมาก ทำให้ผู้สูงอายุยังล้าหลังและขาดทักษะความรู้ความสามารถด้าน ICT (สมาน, 2554) แม้ปัจจุบันรัฐบาลจะได้เห็นชอบแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ฉบับที่ 2) ของประเทศไทย พ.ศ.2552-2556 โดยให้ความสำคัญกับมาตรการการพัฒนาการเรียนรู้ ICT แก่ผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ และผู้สูงอายุ สร้างความร่วมมือกับสภาผู้สูงอายุ ซึ่งมีสาขาอยู่ทั่วประเทศในการจัดทำหลักสูตรและจัดอบรมความรู้ด้าน ICT แก่ผู้สูงอายุที่สนใจ โดยอาจใช้สถานที่ของสถาบันการศึกษาที่กระจายอยู่ทั่วประเทศ แต่ดูเหมือนว่า แผนปฏิบัติการ (Action Plan) ที่จะนำไปสู่เป้าหมายดังกล่าวยังเลือนราง และยังไม่เป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน

จากที่กล่าวมาเห็นได้ว่า ICT มีความสำคัญยิ่งต่อการดำรงชีวิตของบุคคลทุกวัยในปัจจุบัน โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น หลายประเทศได้ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุโดยการให้ความรู้ด้าน ICT สำหรับประเทศไทยมีความตระหนักในเรื่องนี้และมีแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่คณะรัฐมนตรีเห็นชอบ มาเป็นกรอบทิศทางในการดำเนินงาน แต่ในขั้นตอนของการนำไปสู่การปฏิบัติ (Action Plan) ยังไม่ชัดเจน ผู้วิจัยจึงให้ความสนใจในการศึกษาถึงสภาพและความต้องการการฝึกอบรมด้าน ICT ของผู้สูงอายุ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างหลักสูตรการฝึกอบรมด้าน ICT และนำไปสู่การจัดฝึกอบรมให้แก่ผู้สูงอายุ ซึ่งจะทำให้ผู้สูงอายุมีความรู้ความสามารถด้าน ICT มีโอกาสเข้าถึงและใช้ประโยชน์ด้าน ICT ได้เท่าเทียมกับบุคคลวัยอื่นๆ ในยุคสังคมสารสนเทศปัจจุบัน

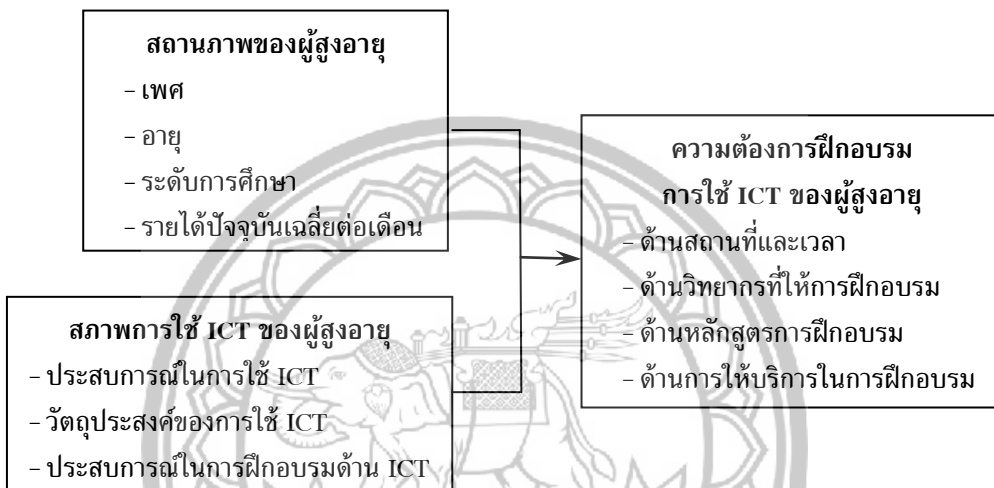
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการใช้ ICT และความต้องการฝึกอบรมด้าน ICT ของผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการการฝึกอบรมด้าน ICT ของผู้สูงอายุที่มีสถานภาพส่วนบุคคลและสภาพการใช้ ICT แตกต่างกัน

สมมติฐานการวิจัย

ผู้สูงอายุที่มีสถานภาพและมีสภาพการใช้ ICT ที่ต่างกัน จะมีความต้องการฝึกอบรมการใช้ ICT ด้านสถานที่และเวลา ด้านวิทยาการที่ให้การฝึกอบรม ด้านหลักสูตร และด้านการให้บริการในการฝึกอบรม แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การทบทวนวรรณกรรม

Glazer (2002) ได้กล่าวถึง ไอซีที (ICT) ว่าหมายถึง เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ซึ่งประกอบไปด้วย ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ และเทคโนโลยีการสื่อสารทางอินเทอร์เน็ตทั้งแบบมีสายและไร้สาย

สถานการณ์การใช้ ICT ของประชากรอายุ 50 ปีขึ้นไป จากข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติ เมื่อปี 2555 ปรากฏว่า ผู้สูงอายุทั่วประเทศเพียงร้อยละ 8.1 ใช้คอมพิวเตอร์ และร้อยละ 6.2 ใช้อินเทอร์เน็ต ซึ่งน้อยกว่าประชากรกลุ่มอายุอื่นๆ อย่างมาก และผู้สูงอายุที่ใช้คอมพิวเตอร์มักใช้อยู่ที่บ้านและที่ทำงาน ส่วนใหญ่ใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อทำธุรกรรมทางการเงิน และค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับสินค้า/บริการด้านสุขภาพ

ตัวอย่างเว็บไซต์ที่ผู้สูงอายุควรเข้าถึงเพื่อเป็นแหล่งความรู้ ข้อมูลข่าวสาร เช่น www.happoppy.com ซึ่งให้ความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมของกลุ่มผู้สูงอายุที่เรียนรู้ใช้งานคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต แนะนำเคล็ดลับเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพ และ www.bangkokhealth.com/old_htdoc/old_health.asp Bangkokhealth : สุขภาพผู้สูงอายุ เป็นต้น

วิทยา (2548) ได้กล่าวถึง การฝึกอบรมเพื่อให้เกิดการพัฒนาได้อย่างจริงจังนั้น สิ่งสำคัญ คือ จะต้องทราบถึงความต้องการของผู้เข้ารับการฝึกอบรมอย่างแท้จริงว่า ผู้เข้ารับการฝึกอบรมนั้น มีความต้องการในสิ่งใด มากน้อยเพียงใด เช่น ความต้องการในการฝึกอบรมหลักสูตรใด ระยะเวลาของการ

จัดฝึกอบรม จำนวนชั่วโมงที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมในแต่ละหลักสูตรควรใช้จำนวนชั่วโมงเท่าใด ควรมีช่วงเวลาการฝึกอบรมในช่วงเวลาใดที่เหมาะสมที่สุด และสถานที่ฝึกอบรม ตลอดจนคุณสมบัติที่เหมาะสมของวิทยากรหรือผู้ให้ความรู้ในการฝึกอบรม นอกจากนี้ ค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมก็นับว่าเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับผู้ต้องการฝึกอบรมด้วยเช่นกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป จำนวน 12,656 คน ซึ่งเป็นสมาชิกชมรมผู้สูงอายุใน 21 เขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีจำนวน 96 ชมรม จากการสำรวจชมรมผู้สูงอายุ พ.ศ. 2553 ของสำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

กลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีแบบหลายขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดจำนวนเขตพื้นที่ชมรมผู้สูงอายุ ด้วยวิธีแบบเจาะจง โดยเลือกมา 5 เขต ได้แก่ เขตพระนคร เขตบางซื่อ เขตจตุจักร เขตราชเทวี และเขตดุสิต จากทั้งหมด 21 เขตพื้นที่ในกรุงเทพมหานคร
2. กำหนดจำนวนชมรมผู้สูงอายุจาก 5 เขต ในข้อ 1 ซึ่งได้ชมรมผู้สูงอายุ จำนวน 34 ชมรม ประกอบด้วยผู้สูงอายุที่เป็นสมาชิกทั้งหมด 4,515 คน
3. กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากตารางสำเร็จรูปคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ Taro Yamane (ธำนิษฐา, 2555) และกระจายสัดส่วนไปยังชมรมต่าง ๆ ที่สุ่มได้ เพื่อให้ได้ตัวแทนของประชากรที่เหมาะสม ซึ่งได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างของผู้สูงอายุ 368 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของ Likert ซึ่งได้เก็บรวบรวมและตรวจสอบความสมบูรณ์ จำนวน 355 ฉบับ และเครื่องมือในการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยผู้ให้สัมภาษณ์ คือ ผู้ประสานงานชมรมผู้สูงอายุ จำนวน 10 คน และการสัมภาษณ์กลุ่ม โดยเชิญตัวแทนจากชมรมผู้สูงอายุ จำนวน 10 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางคอมพิวเตอร์ ซึ่งสถิติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย

ด้วย t-test และวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance: ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

ผลการวิจัย

1. สภาพการใช้ ICT ของผู้สูงอายุ

ผลการวิจัย พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ยังไม่มีประสบการณ์ในการใช้คอมพิวเตอร์ คิดเป็นร้อยละ 33.8 รองลงมาเคยใช้บ้างแต่ปัจจุบันไม่ได้ใช้แล้ว คิดเป็นร้อยละ 32.4 และปัจจุบันยังใช้อยู่บ้าง คิดเป็นร้อยละ 25.4 และส่วนน้อยที่ใช้เป็นประจำ คิดเป็นร้อยละ 8.5 ส่วนใหญ่ไม่มีคอมพิวเตอร์เป็นของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 56.3 ที่เหลือมีคอมพิวเตอร์เป็นของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 43.4 สำหรับผู้สูงอายุที่ไม่มีคอมพิวเตอร์เป็นของตนเอง ส่วนใหญ่สามารถใช้คอมพิวเตอร์ได้จากที่บ้านแต่เป็นของบุตรหลาน คิดเป็นร้อยละ 37.5 และส่วนน้อยเท่านั้นที่ใช้จากห้องสมุดประชาชน คิดเป็นร้อยละ 5.5 วัตถุประสงค์ของการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต เพื่อการอ่านข้อมูล/ข่าวสารทางอินเทอร์เน็ต มากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 40.6 รองลงมาเพื่อการติดต่อสื่อสารทางอินเทอร์เน็ต คิดเป็นร้อยละ 27.5 และเพื่อพิมพ์งานเอกสาร และเพื่อความบันเทิง/เล่นเกมส์ คิดเป็นร้อยละ 23.4 ตามลำดับ นอกจากนี้ พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ยังไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรมคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต คิดเป็นร้อยละ 64.2 และมีผู้สูงอายุส่วนน้อยที่เคยเข้ารับการฝึกอบรมคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตมาแล้ว คิดเป็นร้อยละ 35.8 ทั้งนี้ ปัจจุบันผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความต้องการฝึกอบรมคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต คิดเป็นร้อยละ 59.4 และผู้สูงอายุส่วนน้อยที่ไม่ต้องการฝึกอบรม คิดเป็นร้อยละ 40.6

2. ความต้องการการฝึกอบรมด้าน ICT ของผู้สูงอายุ

ผลการวิจัย พบว่า ความต้องการการฝึกอบรมด้าน ICT ของผู้สูงอายุ จาก 4 ด้าน ได้แก่ ด้านสถานที่และเวลา ด้านวิทยากรฝึกอบรม ด้านหลักสูตรฝึกอบรม และด้านการให้บริการฝึกอบรม พบว่า ระดับความคิดเห็นโดยเฉลี่ยของทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ย 3.42 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.20 และเมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นที่มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงสุดในแต่ละด้าน พบว่า ด้านสถานที่และเวลา ได้แก่ ต้องการฝึกอบรมสถานที่ที่มีความสะดวกในการเดินทาง ค่าเฉลี่ย 3.59 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.50 ด้านวิทยากรฝึกอบรม ได้แก่ ต้องการวิทยากรที่มีความเข้าใจในเรื่องข้อจำกัดของผู้สูงอายุ ค่าเฉลี่ย 3.71 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.52 ด้านการให้บริการ ได้แก่ ต้องการให้มีบริการฝึกอบรมโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย ค่าเฉลี่ย 3.78 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.53 และด้านหลักสูตรฝึกอบรม ซึ่งทุกประเด็นมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลางและประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดในด้านนี้ ได้แก่ ต้องการฝึกอบรมการใช้อินเทอร์เน็ตเบื้องต้น ค่าเฉลี่ย 3.42 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.51

3. การเปรียบเทียบความต้องการการฝึกอบรมด้าน ICT ของผู้สูงอายุ

ผลการวิจัย พบว่า ผู้สูงอายุที่มีสถานภาพแตกต่างกันทางเพศ อายุ และระดับการศึกษา มีความต้องการในการฝึกอบรมด้าน ICT ไม่แตกต่างกัน แต่สำหรับผู้สูงอายุกลุ่มที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,000

บาทขึ้นไป มีความต้องการการฝึกอบรมในด้านสถานที่และเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรม ด้านวิทยากรฝึกอบรม ด้านหลักสูตรฝึกอบรม และด้านการให้บริการในการฝึกอบรม แตกต่างจากกลุ่มที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ ผู้สูงอายุที่เคยมีประสบการณ์ในการฝึกอบรมด้าน ICT มีความต้องการฝึกอบรมด้าน ICT ในทุกด้านแตกต่างจากผู้สูงอายุที่ไม่เคยฝึกอบรมมาก่อนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก

ผลการวิจัย พบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการให้จัดการฝึกอบรมด้าน ICT ในโรงเรียน สถานศึกษา หรือในบริเวณที่อยู่ใกล้ชุมชน/ชุมชน ควรจัดฝึกอบรมในวันหยุดเสาร์-วันอาทิตย์ วันละ 2-3 ชั่วโมง วิทยากรที่ฝึกอบรมควรเป็นคนใจเย็น มีความเข้าใจสภาพร่างกายและจิตใจของผู้สูงอายุ และมีความรู้ความสามารถ ซึ่งวิทยากรจะเป็นหญิงหรือชายและเป็นวัยใดก็ได้ ส่วนหลักสูตรฝึกอบรมนั้น ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ต้องการฝึกอบรมในหลักสูตรการใช้คอมพิวเตอร์เบื้องต้น การใช้อินเทอร์เน็ตเบื้องต้น และการสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต

5. ผลการสัมภาษณ์กลุ่มชมรมผู้สูงอายุ

ผลการวิจัย พบว่า ชมรมผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความต้องการให้มีการจัดฝึกอบรมด้าน ICT ควรจัดฝึกอบรมที่โรงเรียน สถานศึกษา มหาวิทยาลัยที่อยู่บริเวณใกล้กับสถานที่ตั้งของชมรม ควรจัดฝึกอบรมในวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ วันละไม่เกิน 3 ชั่วโมง และเป็นในช่วงเวลาตอนเช้า วิทยากรฝึกอบรมควรเป็นบุคคลที่เป็นคนใจเย็น มีความเข้าใจผู้สูงอายุเป็นสำคัญ มีวิธีการสอนที่ทำให้ผู้สูงอายุมีความเข้าใจในเรื่องนั้นได้อย่างง่าย หลักสูตรการฝึกอบรมที่มีความสนใจ ได้แก่ การใช้อินเทอร์เน็ตเบื้องต้น การใช้คอมพิวเตอร์เบื้องต้น การสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต และการติดต่อสื่อสารทางอินเทอร์เน็ต เป็นต้น นอกจากนี้ ชมรมผู้สูงอายุมีความต้องการเกี่ยวกับการส่งเสริมของภาครัฐ ได้แก่ ภาครัฐควรสนับสนุนอุปกรณ์ เช่น โน้ตบุ๊ก แท็บเล็ต สำหรับผู้สูงอายุตามความเหมาะสม โดยสามารถซื้ออุปกรณ์เหล่านี้ในราคาประหยัดแบบผ่อนชำระเป็นรายเดือน ภาครัฐควรจัดการฝึกอบรมด้าน ICT ให้แก่ผู้สูงอายุโดยไม่มีค่าใช้จ่าย ภาครัฐควรเข้าถึงชมรม/ชุมชนผู้สูงอายุในการส่งเสริมความรู้ที่ทันสมัย จัดให้มีคอมพิวเตอร์สาธารณะในชุมชนผู้สูงอายุทุกแห่ง เพื่อการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้สูงอายุ และภาครัฐควรสนับสนุนการให้บริการเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในชมรมผู้สูงอายุอย่างทั่วถึงโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายบริการอินเทอร์เน็ต

อภิปรายผล

ข้อค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้ มีประเด็นที่น่าสนใจอภิปราย ดังนี้

1. ความต้องการการฝึกอบรมด้าน ICT ของผู้สูงอายุ ผลการศึกษา พบว่า ผู้สูงอายุให้ความสำคัญด้านวิทยากรฝึกอบรมหรือผู้สอนในระดับมาก แสดงให้เห็นว่า วิทยากรฝึกอบรมหรือผู้ให้ความรู้ด้าน ICT สำหรับผู้สูงอายุ นับเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดแรงจูงใจต่อความต้องการฝึกอบรมด้าน ICT ของผู้สูงอายุ เนื่องจากวิทยากรหรือผู้ให้ความรู้ในการฝึกอบรมแก่ผู้สูงอายุจำเป็นต้องมีคุณสมบัติที่เหมาะสม

ได้แก่ ต้องมีความรู้ความเข้าใจสภาวะทางร่างกายและจิตใจของผู้สูงอายุแต่ละคนที่อาจแตกต่างกันไป ต้องเป็นคนใจเย็น มีอารมณ์ดีตลอดเวลาในขณะที่ทำการสอนให้แก่ผู้สูงอายุ และวิทยาการฝึกอบรมต้องพยายามกระตุ้นความสนใจของผู้สูงอายุโดยส่งเสริมการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน โดยการสอนในง่ายที่สุด คุณสมบัติเหล่านี้ของผู้สอนสามารถจะส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีความต้องการเรียนรู้และต้องการใช้ ICT ได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของพิษณุพงษ์ (2553, บทคัดย่อ) พบว่า ความต้องการผู้สอนคอมพิวเตอร์เป็นปัจจัยเอื้อต่อการเรียนคอมพิวเตอร์ของผู้สูงอายุ เนื่องจากผู้สูงอายุมีความต้องการคุณลักษณะของผู้สอนที่มีความรู้ ความเข้าใจ และความอดทนต่อผู้สูงอายุ

2. เมื่อพิจารณาความต้องการการฝึกอบรมด้าน ICT ของผู้สูงอายุเป็นรายด้าน ดังนี้

2.1 ด้านความต้องการเกี่ยวกับสถานที่และเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรม ซึ่งมีความต้องการในระดับมาก พบว่า ต้องการสถานที่ที่สะดวกในการเดินทางมาฝึกอบรม และต้องการฝึกอบรมในช่วงเช้าของวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ วันละ 2-3 ชั่วโมง เนื่องจากความชราภาพทางร่างกายของผู้สูงอายุที่ไม่สะดวกต่อการเดินทางไปฝึกอบรมยังสถานที่ที่ห่างไกลจากที่พักอาศัยหรือชุมชน และอาจมีปัญหาเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปฝึกอบรมของผู้สูงอายุ ส่วนความต้องการฝึกอบรมในวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ของผู้สูงอายุนั้นเป็นเพราะว่า ผู้สูงอายุบางคนยังทำงานหรือประกอบอาชีพอยู่จึงไม่สะดวกที่จะฝึกอบรมในวันธรรมดา และชมรมผู้สูงอายุบางแห่งจะนัดพบกันเพื่อการทำกิจกรรมด้านสุขภาพร่วมกันในวันหยุดเสาร์-อาทิตย์อยู่แล้ว จึงต้องการฝึกอบรมในวันดังกล่าวเพื่อจะได้ไม่ต้องเดินทางออกจากบ้านพักหลาย ๆ วัน ดังนั้นการจัดฝึกอบรมจำเป็นต้องอำนวยความสะดวกในด้านสถานที่และการเดินทางสำหรับผู้สูงอายุ สอดคล้องกับผลการศึกษาของจันทนา (2552) พบว่า ปัจจัยสำคัญที่จะส่งเสริมการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตของผู้สูงอายุ คือ การจัดสถานที่ที่สอนหรือให้การฝึกอบรมอยู่ในพื้นที่ที่ผู้สูงอายุสามารถเดินทางได้สะดวก และหากสถานที่จัดการฝึกอบรมอยู่ห่างไกลสำหรับผู้สูงอายุคนใดก็ควรจัดบริการรถรับ-ส่ง ตลอดจนการจัดสภาพแวดล้อมในสถานที่/ห้องฝึกอบรมให้เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ ได้แก่ แสงสว่าง พื้นที่บริเวณทางเดิน และการถ่ายเทของอากาศในห้องฝึกอบรม เป็นต้น

2.2 ด้านความต้องการเกี่ยวกับหลักสูตรฝึกอบรม ซึ่งมีความต้องการในระดับมาก พบว่า ต้องการฝึกอบรมการใช้อินเทอร์เน็ตและคอมพิวเตอร์เบื้องต้น และการสืบค้นข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต เนื่องจากปัจจุบันผู้สูงอายุโดยส่วนใหญ่ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจหรือทักษะเกี่ยวกับการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต จึงต้องการฝึกอบรมหลักสูตรความรู้ความเข้าใจเบื้องต้นก่อน ดังนั้น การออกแบบหลักสูตรจำเป็นต้องพิจารณาให้เหมาะสม และเป็นไปตามความต้องการของกลุ่มผู้สูงอายุ สอดคล้องกับผลการศึกษาของจันทนา (2552) พบว่า ปัจจัยสำคัญที่จะส่งเสริมการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตของผู้สูงอายุ คือ ทักษะพื้นฐานในการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตของผู้สูงอายุ และสอดคล้องกับวัธนีย์ (2552) ที่พบว่า ผู้สูงอายุมีความต้องการศึกษาเรียนรู้จากสื่ออินเทอร์เน็ตหรือสื่อคอมพิวเตอร์เพื่อต้องการพัฒนาคุณภาพชีวิต นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของจาวรณ (2552) พบว่า ผู้สูงอายุเห็นว่า ในสังคม

ปัจจุบันจำเป็นต้องมีความรู้ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตในระดับมาก และผู้สูงอายุต้องการให้มีการฝึกอบรมและฝึกทักษะการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตในระดับมาก

3. การเปรียบเทียบความต้องการการฝึกอบรมด้าน ICT ของผู้สูงอายุจำแนกตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า ผู้สูงอายุกลุ่มที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,000 บาทขึ้นไป มีความต้องการเกี่ยวกับด้านสถานที่และเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรม ด้านวิทยากรผู้สอน ด้านหลักสูตรฝึกอบรม และด้านการให้บริการในการฝึกอบรมมากกว่ากลุ่มที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าผู้สูงอายุที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนสูง ซึ่งเป็นผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจดี และมีโอกาสได้รับการฝึกอบรมที่ดีกว่าและมากกว่าผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อย เนื่องจากไม่มีปัญหาเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมหรือการเดินทาง ดังนั้นผู้สูงอายุที่มีรายได้สูงย่อมต้องเลือกพิจารณาในหลายๆ ประเด็นประกอบกันสำหรับการฝึกอบรมด้าน ICT เพื่อเป็นการพัฒนาความรู้และทักษะของตนเอง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Stark-Wroblewski, Edelblum, & Ryan (อ้างถึงใน สมาน, 2554) พบว่า ผู้สูงอายุที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นผู้ที่มีรายได้สูงหลังการเกษียณอายุ และสอดคล้องกับข้อสรุปของทศพนธ์ (2552) ที่พบว่า ผู้สูงอายุที่มีรายได้พอที่จะเสียค่าใช้จ่ายฝึกอบรมคอมพิวเตอร์ได้ ก็สามารถเข้ารับการฝึกอบรมกับสถาบัน หรือหน่วยงานที่จัดฝึกอบรมให้ผู้สูงอายุเป็นการเฉพาะได้

4. การเปรียบเทียบความต้องการการฝึกอบรมด้าน ICT ของผู้สูงอายุจำแนกตามการมีคอมพิวเตอร์และไม่มีคอมพิวเตอร์เป็นของตนเอง พบว่า ผู้ที่มีคอมพิวเตอร์เป็นของตนเองมีความต้องการในการฝึกอบรมด้าน ICT มากกว่าผู้ที่ไม่มีคอมพิวเตอร์เป็นของตนเองในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านสถานที่และเวลา วิทยากร หลักสูตร และการให้บริการฝึกอบรม สาเหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า ผู้สูงอายุที่มีคอมพิวเตอร์เป็นของตนเอง ซึ่งมีการใช้งานคอมพิวเตอร์อยู่เป็นประจำย่อมต้องการได้รับการฝึกอบรมคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต เพื่อการพัฒนาทักษะในการใช้งานคอมพิวเตอร์ให้ดียิ่งขึ้น สอดคล้องกับผลงานวิจัยของจรรุวรรณ (2552) ที่พบว่า ภูมิหลังการเข้ารับการฝึกอบรมการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครขอนแก่น ส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุที่มีเครื่องคอมพิวเตอร์เป็นของตนเอง และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Stark-Wroblewski, Edelblum, & Ryan (อ้างถึงใน สมาน, 2554) พบว่า ผู้สูงอายุที่ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นผู้ที่มีคอมพิวเตอร์เป็นของตนเอง

5. การเปรียบเทียบความต้องการการฝึกอบรมด้าน ICT ของผู้สูงอายุที่เคยมีประสบการณ์ในการฝึกอบรมกับผู้ที่ไม่มีประสบการณ์ในการฝึกอบรมด้าน ICT พบว่า ผู้สูงอายุที่เคยมีประสบการณ์ในการฝึกอบรม มีความต้องการในการฝึกอบรมด้าน ICT มากกว่าผู้สูงอายุที่ยังไม่เคยฝึกอบรม ทั้งด้านสถานที่และเวลา ด้านวิทยากรฝึกอบรม ด้านหลักสูตรฝึกอบรม และด้านการให้บริการฝึกอบรม ทั้งนี้ เนื่องจากผู้สูงอายุที่เคยมีประสบการณ์ในการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตเป็นผู้ที่ยอมรับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีสารสนเทศ และได้รับรู้ถึงประโยชน์จากการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต เช่น ประโยชน์ด้านสุขภาพ ด้านความสะดวกรวดเร็วในการติดต่อสื่อสาร จึงย่อมต้องการได้รับการฝึกอบรมด้าน ICT เพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางทักษะในการใช้งานด้านคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต สอดคล้องกับการรวบรวม

ผลงานวิจัยของสมาน (2554) คือ ข้อเสนอเกี่ยวกับประสบการณ์เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ของผู้สูงอายุ เป็นเหตุผลหนึ่งในการเรียนรู้การใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตของผู้สูงอายุ ซึ่งพบว่า ผู้ที่เคยใช้และคุ้นเคยกับคอมพิวเตอร์มาบ้างมีความต้องการได้รับการฝึกอบรมด้าน ICT

สรุปผลการวิจัย

ผู้สูงอายุมีความต้องการการฝึกอบรมด้าน ICT แตกต่างกันตามสภาพเกี่ยวกับรายได้ และประสบการณ์ ไม่ว่าจะเป็นด้านสถานที่และเวลาที่ใช้ในการฝึกอบรม ด้านวิทยากรฝึกอบรม ด้านหลักสูตรฝึกอบรม และด้านการให้บริการในการฝึกอบรม ดังนั้น ผู้สูงอายุกลุ่มที่มีรายได้น้อย (เฉลี่ยเดือนละ 1,000 – 5,000 บาท) หน่วยงานภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดสรรเครื่องมือ อุปกรณ์ สถานที่ และจัดหลักสูตรการฝึกอบรม ตลอดจนสนับสนุนค่าเช่าบริการอินเทอร์เน็ตสำหรับผู้สูงอายุกลุ่มนี้ นอกจากนี้ กลุ่มผู้สูงอายุที่ยังไม่มีประสบการณ์ด้าน ICT ซึ่งเกิดจากปัญหาอุปสรรคของการขาดความสามารถและทักษะในการใช้ ICT หากกลุ่มผู้สูงอายุเหล่านี้ได้รับความช่วยเหลือด้านการฝึกอบรมและได้รับคำแนะนำเพื่อเพิ่มพูนความรู้ความสามารถและทักษะในการใช้งานแล้ว จะทำให้มีความต้องการทางด้านนี้สูงขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้สูงอายุที่ไม่มีประสบการณ์ควรได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับเรื่องการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตเบื้องต้น ส่วนผู้สูงอายุที่เคยมีประสบการณ์มาก่อนอาจจะฝึกอบรมเกี่ยวกับเรื่องเทคนิคการสืบค้นข้อมูลข่าวสารและการใช้จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E-mail) หรือเทคนิคการใช้สื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) อย่างเช่น Facebook ทั้งนี้ การฝึกอบรมด้าน ICT จะทำให้ผู้สูงอายุได้รับประโยชน์จากการใช้ ICT ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในเชิงนโยบาย

1.1 ภาครัฐควรกำหนดนโยบายที่นำไปสู่การเกิดผลที่เป็นรูปธรรม เพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุทั้งในเขตชุมชนเมืองและนอกชุมชนเมือง ได้มีโอกาสใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตอย่างทั่วถึง ทำให้สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองและเป็นการเรียนรู้ตลอดชีวิตของผู้สูงอายุ และเป็นการลดความเหลื่อมล้ำทางสารสนเทศ (Digital divide)

1.2 ภาครัฐควรจัดสรรงบประมาณค่าใช้จ่ายสำหรับการจัดฝึกอบรมด้าน ICT ของผู้สูงอายุ และควรสนับสนุนทั้งด้านเครื่องมืออุปกรณ์ สถานที่ และหลักสูตรฝึกอบรมที่เหมาะสมแก่ผู้สูงอายุ

1.3 ภาครัฐควรจัดหาคอมพิวเตอร์สาธารณะไว้บริการให้แก่ผู้สูงอายุในชุมชนต่างๆ ของผู้สูงอายุ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการใช้งานของชุมชน อีกทั้งเป็นการกระตุ้นให้ผู้สูงอายุได้เข้าถึงการใช้อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ได้สะดวกสบายยิ่งขึ้น

1.4 หน่วยงานที่จัดการฝึกอบรมด้านคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตสำหรับผู้สูงอายุ จำเป็นต้องคำนึงถึงข้อจำกัดด้านสภาวะทางร่างกายและจิตใจของผู้สูงอายุที่มีวัยแตกต่างกันไป เพื่อให้หลักสูตรฝึกอบรมมีความเหมาะสมและเกิดประโยชน์ต่อผู้สูงอายุให้มากที่สุด

1.5 ภาครัฐควรจัดหาการให้บริการสัญญาณเครือข่ายอินเทอร์เน็ตฟรี สำหรับชมรมผู้สูงอายุ และชุมชนผู้สูงอายุที่มีความพร้อมในการใช้งานคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต

1.6 ภาครัฐควรมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับผู้สูงอายุ โดยการเข้าถึงแหล่งชุมชนผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่องและตลอดไป

1.7 ภาครัฐควรสนับสนุนให้มีชมรมผู้สูงอายุต้นแบบในการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้สูงอายุได้เห็นความสำคัญของเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

2.1 ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมด้านคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต หรือความรู้และทักษะการใช้สื่อสังคมออนไลน์ให้กับผู้สูงอายุ

2.2 ควรขยายขอบเขตในการวิจัย ทั้งด้านประชากร กลุ่มตัวอย่าง และเขตพื้นที่ในการวิจัย

2.3 ควรมีการศึกษابัจจัยที่ส่งผลต่อการเรียนรู้และการใช้ ICT ที่ประสบความสำเร็จของผู้สูงอายุ โดยเป็นการวิจัยในเชิงลึกเพื่อให้ได้ข้อมูลจากผู้สูงอายุเป็นรายบุคคล

2.4 ควรมีการสำรวจเพื่อศึกษาความต้องการของชมรมผู้สูงอายุหรือชุมชนผู้สูงอายุที่ต้องการเป็นชุมชนผู้สูงอายุต้นแบบเพื่อการเรียนรู้ด้าน ICT

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่องนี้ได้รับสนับสนุนหัวข้อการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ และได้รับงบประมาณสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ประจำปี พ.ศ. 2555 ผู้วิจัยขอขอบคุณ วัณ โอภาสนี้ และขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.มนต์ชัย เทียนทอง ที่ให้ความอนุเคราะห์คำปรึกษาแนะนำและตรวจสอบแก้ไขงานวิจัยให้สมบูรณ์ ตลอดจนผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านผู้สูงอายุที่ได้สละเวลาในการให้ข้อมูลและข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อผลการวิจัยในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2551). การศึกษาเพื่อผู้สูงอายุ. ค้นเมื่อ 12 กันยายน 2554, จาก <http://tgri.thainhf.org//?module=news&page2=detail&id=185>
- จารุวรรณ พิมพ์ค้อ. (2552). การใช้และความต้องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้รับการตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- จันทนา ทองประยูร. (2552). สื่ออินเทอร์เน็ตกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ในการ ประชุมทางวิชาการการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำเทคโนโลยีสารสนเทศและความรู้ในประชากรผู้สูงอายุ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.
- ทศพนธ์ นรทัศน์. (2552). คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ในการ ประชุมทางวิชาการการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำเทคโนโลยีสารสนเทศและความรู้ในประชากรผู้สูงอายุ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2555). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS และ AMOS (พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพฯ: เอส. อาร์. พรินติ้ง แมสโปรดักส์.
- พิษณุพงษ์ จิระโกคานนท์. (2553). ความคิดเห็นและความต้องการของผู้สูงอายุต่อการเรียนคอมพิวเตอร์ : กรณีศึกษาสมาชิกชมรมผู้สูงอายุเขตบางขุนเทียน. สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้รับการตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วัทธิ จันทรโอกุล. (2552). ความต้องการการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในชุมชนเมืองในสังคมแห่งการเรียนรู้ ในการ ประชุมทางวิชาการการแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำเทคโนโลยีสารสนเทศและความรู้ในประชากรผู้สูงอายุ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.
- วิทยา ทองอินทร์. (2548). การศึกษาความต้องการในการฝึกอบรมหลักสูตรคอมพิวเตอร์ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้รับการตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ. (2552). แผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ฉบับที่ 2) ของประเทศไทย พ.ศ. 2552 - 2556. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สมาน ลอยฟ้า. (2554). ผู้สูงอายุกับเทคโนโลยีสารสนเทศ. วารสารสารสนเทศศาสตร์, 29(2), 57-58.
- Glazer, E. (2002). Information and Communication. Retrieved November, 10, 2006, from [http://www.uoregon.edu/~moursund/Math?math ed goals.htm](http://www.uoregon.edu/~moursund/Math?math%20goals.htm)